

Vergaderjaar 1991-1992

22 474

Mentorschap ten behoeve van meerderjarigen

Nr. 1

KONINKLIJKE BOODSCHAP

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een voorstel van wet houdende mentorschap ten behoeve van meerderjarigen.

De toelichtende memorie (en bijlagen) die het wetsvoorstel vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

's-Gravenhage, 18 december 1991

Beatrix

Nr. 2

VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is te voorzien in de mogelijkheid dat ten behoeve van meerderjarigen, die als gevolg van hun geestelijke of lichamelijke toestand tijdelijk of duurzaam niet in staat zijn of bemoeilijkt worden hun belangen van niet-vermogensrechtelijke aard zelf behoorlijk waar te nemen, door de rechter een mentorschap wordt ingesteld en dat daartoe het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het bij koninklijke boodschap van 22 april 1971 ingediende voorstel van wet houdende Vervanging van de Wet van 27 april 1884, Stb. 96, tot regeling van het Staatstoezicht op Krankzinnigen (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen) en het bij koninklijke boodschap van 29 mei 1990 ingediende voorstel van wet inzake de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst, indien deze laatstgenoemde voorstellen tot wet worden verheven, dienen te worden gewijzigd;

Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedgevinden en verstaan bij deze:

S-GV
S-RW

211523F
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgeverij Plantijnstraat
's-Gravenhage 1992

ARTIKEL I

Aan Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt een titel toegevoegd, luidende:

TITEL 20

Mentorschap ten behoeve van meerderjarigen

Artikel 450

1. Indien een meerderjarige als gevolg van zijn geestelijke of lichamelijke toestand tijdelijk of duurzaam niet in staat is of bemoeilijkt wordt zijn belangen van niet-vermogensrechtelijke aard zelf behoorlijk waar te nemen, kan de kantonrechter te zijnen behoeve een mentorschap instellen.

2. Indien te verwachten is dat een minderjarige op het tijdstip waarop hij meerderjarig zal worden, in de in het eerste lid bedoelde toestand zal verkeren, kan het mentorschap reeds voor de meerderjarigheid worden ingesteld.

3. Het mentorschap kan eveneens worden ingesteld, indien te verwachten is dat een meerderjarige binnen afzienbare tijd in de in het eerste lid bedoelde toestand zal verkeren.

Artikel 451

1. Het mentorschap kan worden verzocht door de betrokken persoon, zijn echtgenoot of andere levensgezel, zijn bloedverwanten in de rechte lijn en die in de zijlijn tot en met de vierde graad, zijn voogd, zijn curator of zijn bewindvoerder als bedoeld in titel 19 van dit boek. In het in artikel 450, derde lid, van dit boek bedoelde geval kan het mentorschap uitsluitend worden verzocht door de betrokkene.

2. Het mentorschap kan, behoudens in het in artikel 450, derde lid, van dit boek bedoelde geval, voorts worden gevorderd door het openbaar ministerie of worden verzocht door degene die de instelling waar de betrokkene duurzaam wordt verzorgd, exploiteert of die daarvan de leiding heeft. In het laatste geval wordt in het verzoekschrift tevens vermeld waarom de in het eerste lid genoemde personen – bloedverwanten in de zijlijn in de derde en vierde graad daaronder niet begrepen – niet tot indiening van een verzoek zijn overgegaan.

3. De rechter bij wie een verzoek of vordering tot ondercuratelestelling aanhangig is, kan bij afwijzing daarvan ambtshalve overgaan tot instelling van het mentorschap.

4. Een verzoek of vordering tot omzetting van curatele in mentorschap ten behoeve van een persoon die onder curatele is gesteld, wordt aanhangig gemaakt bij de rechter die bevoegd is over opheffing van de curatele te beslissen. Deze rechter kan, bij opheffing van de curatele, ook ambtshalve overgaan tot instelling van het mentorschap.

5. Het mentorschap treedt in werking daags nadat de griffier van de beschikking mededeling aan de betrokken persoon heeft gedaan, tenzij de beschikking een later tijdstip van ingang vermeldt. In het geval, bedoeld in artikel 450, tweede lid, van dit boek treedt het mentorschap in werking op het tijdstip waarop de betrokken persoon meerderjarig wordt.

Artikel 452

1. De rechter die het mentorschap instelt, benoemt daarbij of zo spoedig mogelijk daarna een mentor. In geval van vervanging van de mentor geschiedt de benoeming door de kantonrechter. De rechter vergewist zich zo mogelijk van de bereidheid en vormt zich een oordeel over de geschiktheid van de te benoemen persoon.

2. Zo nodig kan een tijdelijke mentor worden benoemd.

3. Indien ten behoeve van de betrokkene in een bewind als bedoeld in titel 19 van dit boek is voorzien, wordt, indien de bewindvoerder een natuurlijke persoon is, bij voorkeur de bewindvoerder tot mentor benoemd.

4. Geen mentor kunnen worden:

- a. handelingsonbekwamen;
- b. zij ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld;
- c. rechtspersonen;
- d. de direct betrokken of behandelend hulpverlener.

5. De taak van de mentor vangt aan daags nadat de griffier hem van zijn benoeming mededeling heeft gedaan, tenzij de beschikking een later tijdstip vermeldt.

Artikel 453

1. Tenzij uit wet of verdrag anders voortvloeit, is de betrokkene tijdens het mentorschap onbevoegd rechtshandelingen te verrichten in aangelegenheden betreffende zijn verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding.

2. Met betrekking tot de in het eerste lid bedoelde rechtshandelingen vertegenwoordigt de mentor de betrokkene in en buiten rechte, tenzij op grond van wet of verdrag vertegenwoordiging uitgesloten is. De mentor kan de betrokkene toestemming verlenen deze rechtshandelingen zelf te verrichten.

3. Ten aanzien van andere handelingen dan rechtshandelingen betreffende de in het eerste lid genoemde aangelegenheden treedt de mentor, voor zover de aard van de desbetreffende handeling dit toelaat, in plaats van de betrokkene op.

4. De mentor geeft aan de betrokkene raad in hem betreffende aangelegenheden van niet-vermogensrechtelijke aard en waakt over diens belangen ter zake.

Artikel 454

1. De mentor is gehouden degene ten behoeve van wie het mentorschap is ingesteld zo veel mogelijk bij de vervulling van zijn taak te betrekken. De mentor bevordert dat de betrokkene rechtshandelingen en andere handelingen zelf verricht, indien deze tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat kan worden geacht. Hij betracht de zorg van een goed mentor.

2. De mentor is jegens de betrokkene aansprakelijk, indien hij in de zorg van een goed mentor te kort schiet, tenzij de tekortkoming hem niet kan worden toegerekend.

Artikel 455

Degene ten behoeve van wie het mentorschap is ingesteld, is, onverminderd het bepaalde in artikel 172 van Boek 6, aansprakelijk voor alle schulden die voortspruiten uit rechtshandelingen die de mentor in zijn hoedanigheid in naam van de betrokkene verricht.

Artikel 456

De mentor kan alvorens in rechte op te treden zich te zijner verantwoording doen machtigen door de betrokkene of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, door de kantonrechter.

Artikel 457

1. Een rechtshandeling verricht in strijd met artikel 453 van dit boek is overeenkomstig het tweede en derde lid vernietigbaar.

2. Indien de rechtshandeling is verricht door of gericht tot de betrokkene, kan een beroep op de vernietigbaarheid slechts worden gedaan jegens een persoon die het mentorschap kende of had behoren te kennen; jegens een zodanige persoon wordt de betrokkene vermoed onbevoegd te zijn geweest.

3. Indien de rechtshandeling is verricht door of gericht tot de mentor, kan een beroep op de vernietigbaarheid slechts worden gedaan jegens een persoon die de onbevoegdheid van de mentor kende of had behoren te kennen.

Artikel 458

Voor zover een of meer van de goederen van de betrokkene onder een bewind als bedoeld in titel 19 van dit boek staan, is de bewindvoerder, indien hij niet tevens mentor is, niet tot optreden bevoegd ten aanzien van aangelegenheden als in artikel 453, eerste lid, van dit boek bedoeld.

Artikel 459

1. De mentor doet desgevraagd van zijn werkzaamheden verslag aan de kantonrechter. De kantonrechter kan te allen tijde verschijning van de mentor in persoon gelasten. Deze is verplicht alle door de kantonrechter gewenste inlichtingen te verstrekken.

2. Aan het einde van zijn mentorschap doet de mentor van zijn werkzaamheden schriftelijk verslag aan zijn opvolger, aan de kantonrechter alsmede aan de betrokkene, indien het mentorschap door het verstrijken van de tijdsduur waarvoor het is ingesteld of door opheffing eindigt.

Artikel 460

1. De mentor mag de bij de vervulling van zijn taak noodzakelijk gemaakte kosten aan de betrokkene in rekening brengen.

2. De rechter kan aan de mentor ten laste van de betrokkene een beloning toekennen indien hij zulks redelijk acht, de financiële draagkracht van betrokkene in aanmerking genomen.

Artikel 461

1. De taak van de mentor eindigt:

- a. bij het einde van het mentorschap;
- b. door tijdsverloop, indien hij voor een bepaalde tijd was benoemd;
- c. door zijn dood;
- d. door zijn ondercuratelestelling of door instelling van een mentorschap te zijnen behoeve;
- e. door ontslag dat hem door de kantonrechter met ingang van een door deze bepaalde dag wordt verleend.

2. Het ontslag wordt hem verleend hetzij op eigen verzoek, hetzij wegens gewichtige redenen of omdat hij niet meer voldoet aan de eisen

om mentor te kunnen worden, zulks op verzoek van de betrokkene, op vordering van het openbaar ministerie of ambtshalve. Hangende het onderzoek kan de kantonrechter voorlopige voorzieningen in het mentorschap treffen en de mentor schorsen.

3. Een gewezen mentor blijft verplicht al datgene te doen, wat niet zonder nadeel voor de betrokkene kan worden uitgesteld, totdat wederom een persoon bevoegd is ten aanzien van de aangelegenheden bedoeld in artikel 453, eerste lid, van dit boek. In de gevallen genoemd in het eerste lid, onder d, rust deze verplichting op diens curator of mentor, indien deze van het mentorschap kennisdraagt.

4. Artikel 384 van dit boek is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 462

1. Het mentorschap eindigt door het verstrijken van de tijdsduur waarvoor het is ingesteld en door de dood of ondercuratelestelling van de betrokkene.

2. De kantonrechter kan, indien de noodzaak daartoe niet meer bestaat, het mentorschap opheffen op verzoek van de betrokkene of zijn mentor, danwel op vordering van het openbaar ministerie. De beschikking treedt in werking zodra zij in kracht van gewijsde is gegaan, tenzij zij een eerder tijdstip van ingang aanwijst.

ARTIKEL II

Het Burgerlijk Wetboek wordt voorts als volgt gewijzigd:

A

Het cijfer «3.», voor het derde lid van artikel 12 van Boek 1, wordt gewijzigd in: 4.

Een nieuw derde lid wordt ingevoegd, luidende:

3. Wanneer ten behoeve van een persoon een mentorschap is ingesteld, volgt hij voor alles wat de uitoefening van dit mentorschap betreft, de woonplaats van de mentor.

B

Artikel 246, vierde lid, van Boek 1 komt te luiden:

4. Een ouder die onder curatele staat of ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld, wordt geacht in de onmogelijkheid te verkeren de ouderlijke macht uit te oefenen.

C

Artikel 389, derde lid, van Boek 1 komt te luiden:

3. De curatele eindigt voorts, wanneer bij in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak ten behoeve van de betrokken persoon een bewind als bedoeld in titel 19 dan wel een mentorschap als bedoeld in titel 20 van dit boek is ingesteld.

D

Artikel 442, tweede lid, eerste zin, komt te luiden:

2. De rechthebbende is, onverminderd het bepaalde in artikel 172 van Boek 6, aansprakelijk voor alle schulden die voortspruiten uit rechtshandelingen die de bewindvoerder in zijn hoedanigheid in naam van de rechthebbende verricht.

ARTIKEL III

In het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt tussen de zesde titel B en de zevende titel een nieuwe titel ingevoegd, luidende:

ZESDE TITEL C

Van rechtspleging in zaken van mentorschap ten behoeve van meerderjarigen

Artikel 899a

1. Tot instelling of opheffing van een mentorschap als bedoeld in artikel 450 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek is bevoegd de kantonrechter van de woonplaats van degene wiens mentorschap het betreft. Ontbreekt een woonplaats in Nederland, dan is artikel 429c van toepassing.

2. Het verzoekschrift tot instelling of opheffing van het mentorschap vermeldt, onverminderd het in artikel 429d bepaalde, de naam en voornamen van de betrokkene, zijn woonplaats en zijn verblijfplaats, benevens de naam, voornamen en de woonplaats van zijn echtgenoot of andere levensgezel en kinderen of, bij gebreke van een echtgenoot of andere levensgezel en meerderjarige kinderen, van zijn ouders, broers en zusters. Strekt het verzoekschrift tot opheffing van het mentorschap, dan vermeldt het tevens naam en woonplaats van de mentor.

3. Het verzoekschrift tot instelling van het mentorschap kan inhouden een verzoek tot benoeming van een bepaalde persoon als mentor.

Artikel 899b

1. De kantonrechter gelast de oproeping in ieder geval van de betrokkene en zijn echtgenoot of andere levensgezel, teneinde hen te ondervragen. Verschijnen zij niet in persoon, dan kan de kantonrechter een oproeping tegen een nadere dag gelasten.

2. Indien de betrokkene dan wel zijn echtgenoot of andere levensgezel in Nederland verblijft doch buiten staat is zich naar de kantonrechter te begeven, zal de kantonrechter, vergezeld door de griffier, hem te zijner verblijfplaats ondervragen. Zou de kantonrechter zich te dien einde buiten zijn rechtsgebied moeten begeven, dan kan hij de kantonrechter van het werkelijk verblijf verzoeken, de ondervraging te verrichten. In dit geval wordt van het proces-verbaal der ondervraging het oorspronkelijke ingezonden.

3. Indien de kantonrechter een onderzoek door deskundigen beveelt, is artikel 887 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 899c

1. Behoudens het in artikel 899a, eerste lid, bepaalde, is in zaken van mentorschap ten behoeve van meerderjarigen de bevoegde kantonrechter degene in wiens rechtsgebied de mentor woonplaats heeft. Heeft de mentor geen woonplaats in Nederland, dan is de kantonrechter te 's-Gravenhage bevoegd.

2. Indien persoonlijk contact bezwaarlijk is doordat de betrokkene of de mentor geen woonplaats heeft binnen het rechtsgebied van de bevoegde kantonrechter, kan deze ambtshalve in zijn plaats een andere kantonrechter als bevoegde aanwijzen. De griffier zendt onverwijld een

afschrift van de beschikking aan de aangewezen kantonrechter, aan de in artikel 899a, eerste lid, bedoelde kantonrechter, aan de betrokkene en aan de mentor.

Artikel 899d

1. Van beschikkingen houdende instelling of opheffing van het mentorschap of de benoeming van een mentor zendt de griffier zo spoedig mogelijk een afschrift aan de ingevolge artikel 899c bevoegde kantonrechter.

2. Van eindbeschikkingen waartegen hoger beroep onderscheidenlijk beroep in cassatie openstaat, zendt de griffier onverwijld een afschrift aan de verzoekers of appellanten, aan de betrokkenen en aan de mentor.

Artikel 899e

Tegen beschikkingen als bedoeld in artikel 452, tweede lid, van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek en artikel 899c, tweede lid, staat geen voorziening open.

Artikel 899f

De bepalingen van deze titel betreffende verzoekers en verzoeken of verzoekschriften gelden ook ten aanzien van het openbaar ministerie en diens vorderingen.

ARTIKEL IV

Indien het bij koninklijke boodschap van 22 april 1971 ingediende voorstel van wet houdende Vervanging van de Wet van 27 april 1884, Stb. 96, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen), tot wet wordt verheven, wordt deze als volgt gewijzigd:

A

In artikel 2 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In het derde lid, onder b, worden de woorden «dan wel de curator» vervangen door: , de curator dan wel de mentor.
2. Toegevoegd wordt een vijfde lid, luidende:
5. Met betrekking tot het in het derde lid, onder a, bedoelde blijk geven van de nodige bereidheid is artikel 453 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing.

B

In artikel 4, eerste lid, onder c worden de woorden «of curator» vervangen door: , de curator of de mentor.

C

Aan artikel 5 wordt een zesde lid toegevoegd luidende:

6. Indien ten behoeve van de betrokkene een mentorschap is ingesteld, moet tevens worden overgelegd een afschrift van de beschikking waarbij het mentorschap is ingesteld alsmede van die waarbij een mentor is benoemd.

D

In artikel 8 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Het tweede lid komt te luiden:
2. De betrokkene die minderjarig is, onder curatele is gesteld dan wel ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld, is bekwaam in deze procedure in rechte op te treden.
2. In onderdeel e van het vierde lid worden de woorden «of de curator» vervangen door: , de curator of de mentor.

E

In artikel 9, tweede lid, onder c worden de woorden «of de curator» vervangen door: «of de curator of de mentor.»

F

In artikel 32 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Het vierde lid komt te luiden:
4. Een verzoek als bedoeld in het derde lid kan ook worden gedaan door een minderjarige, een persoon die onder curatele is gesteld dan wel ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld, indien deze tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake in staat kan worden geacht. Zodanige persoon kan hiertoe in rechte optreden.
2. Het vijfde lid komt te luiden:
5. Een verzoek als bedoeld in het derde lid kan ten behoeve van een minderjarige, een persoon die onder curatele is gesteld dan wel ten behoeve van wie een mentorschap is ingesteld, worden gedaan door zijn ouders die de ouderlijke macht uitoefenen dan wel een van hen, zijn voogd onderscheidenlijk zijn curator of zijn mentor, doch slechts indien de betrokkene daarmee instemt.

G

In artikel 38 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. De tweede volzin van het tweede lid komt te luiden: Indien de patiënt niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen met betrekking tot de voorgestelde behandeling, pleegt de voor de behandeling verantwoordelijke persoon ter zake overleg met de wettelijke vertegenwoordiger, de echtgenoot of, in geval deze ontbreken, de naaste (familie-) betrekkingen van de patiënt.
2. De tweede volzin van het vijfde lid wordt vervangen door de volzinnen: Evenmin kan een behandeling worden toegepast indien weliswaar het overleg over het behandelingsplan tot overeenstemming heeft geleid, doch de patiënt, indien deze in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen met betrekking tot de behandeling, zich daartegen verzet. Hetzelfde geldt indien de tweede volzin van het tweede lid is toegepast en de persoon met wie het overleg over het behandelingsplan tot overeenstemming heeft geleid, zich tegen de behandeling verzet.
3. In de derde volzin van het vijfde lid vervalt het woord «bede».
4. In de laatste volzin van het vijfde lid en de eerste volzin van het zesde lid wordt telkens het woord «derde» vervangen door: vierde.

H

In artikel 41, eerste lid en in artikel 55, eerste lid, onder e worden de woorden «38, vijfde lid, derde volzin» telkens vervangen door: 38, vijfde lid, vierde volzin.

I
In het eerste lid van artikel 66 worden de woorden «38, eerste of tweede lid, derde lid, derde volzin, vervangen door: 38, eerste of tweede lid, derde lid, vierde volzin.

J

In artikel 71 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In het eerste lid, onder a, wordt de zinsnede «of een bewind als bedoeld in titel 19» vervangen door:, een bewind als bedoeld in titel 19 of een mentorschap als bedoeld in titel 20.

2. In het eerste lid, onder c, wordt de zinsnede «of tot onderbewindstelling als bedoeld in titel 19» vervangen door:, tot onderbewindstelling als bedoeld in titel 19, of tot instelling van een mentorschap als bedoeld in titel 20.

K

Aan artikel 72 wordt een onderdeel D toegevoegd luidende:

D. Aan artikel 450 zoals dit zal komen te luiden indien het bij koninklijke boodschap van ... ingediende voorstel van wet, houdende mentorschap ten behoeve van meerderjarigen, tot wet wordt verheven, wordt een vierde lid toegevoegd, luidende:

4. De rechter bij wie een vordering tot het verlenen van een voorlopige machtiging of een machtiging tot voortgezet verblijf als bedoeld in de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, dan wel een machtiging als bedoeld in artikel 33, eerste lid, van die wet aanhangig is, is tevens bevoegd tot de kennisneming van een vordering tot instelling van een mentorschap.

ARTIKEL V

Indien het bij koninklijke boodschap van 29 mei 1990 ingediende voorstel van wet houdende wijziging van het Burgerlijk Wetboek en enige andere wetten in verband met de opneming van bepalingen omtrent de overeenkomst tot het verrichten van handelingen op het gebied van de geneeskunst tot wet wordt verheven, wordt deze als volgt gewijzigd:

In artikel 1653u worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In het tweede lid wordt de zinsnede «en onder curatele staat, in welk geval nakoming jegens de curator geschiedt» vervangen door: en onder curatele staat of ten behoeve van hem in een mentorschap is voorzien, in welke gevallen nakoming jegens de curator of mentor geschiedt.

2. In het derde lid wordt de zinsnede «niet onder curatele staat» vervangen door: niet onder curatele staat of ten behoeve van hem niet in een mentorschap is voorzien.

ARTIKEL VI

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, met uitzondering van artikel IV, dat in werking treedt op hetzelfde tijdstip als waarop het bij koninklijke boodschap van 22 april 1971 ingediende voorstel van wet houdende Vervanging van de Wet van 27 april 1884, Stb. 96, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinn-

nigen (Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen) tot wet verheven, in werking treedt.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst, en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Justitie,

De Staatssecretaris van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,